

Észtország

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Észt Köztársaság
Államforma	parlamentáris köztársaság
Főváros	Tallinn
Terület	45 228 km ²
Népesség	1 299 371 fő (2009. július)
Nemzetiségi megoszlás	észt (67,9%), orosz (25,6%), ukrán (2,1%), fehérorosz (1,3%), finn (0,9%), egyéb (2,2%)
Vallási megoszlás	protestáns (evangélikus) 13,6%, ortodox 12,8%, egyéb keresztény (metodista, hetednapos adventista, római katolikus, pünkösdisták) 1,4%, vallási csoporthoz nem tartozó 34,1%, egyéb 32%, ateista 6,1%
Hivatalos nyelv	észt
Klíma	óceáni
Államfő	Toomas Hendrik Ilves köztársasági elnök
Miniszterelnök	Andrus Ansip
Hivatalos pénznem	észt korona (EEK)
Jelentősebb városok	Tartu, Haapsalu, Pärnu

Forrás: CIA Factbook

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Észtország főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	15,6	16,1	13,7
GDP változás (reál)	%	7,2	-3,6	-14,1
Egy főre jutó GDP (PPS)	EUR/fő	17 100	16 900	n.a.
Infláció (fogyasztói árindex)	%	6,7	10,6	0,2
Munkanélküliségi ráta	%	4,7	5,5	13,8
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	2,6	-2,7	-1,7
Államadósság (év végi)	GDP %-a	3,8	4,6	7,2
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-17,8	-9,4	4,6
Árfolyam (éves átlag)	EEK/EUR	15,647	15,647	15,647

Forrás: Eurostat

Észtország GDP-je a 2009-es év során az előző évhez képest 14,1%-kal csökkent, ezzel a három balti állam közül a legjobban teljesített. A 2009 második negyedévében mért 16,1%-os visszaesés volt a mélypont, a negyedik negyedévre a GDP csökkenése 9,5%-ra mérséklődött. A gazdaság lelassulásának összetevői elsősorban a bruttó állóeszköz felhalmozás 29,8%-os visszaesése, valamint a magánfogyasztás 18,4%-os csökkenése voltak. A gazdasági visszaesés által a legsúlyosabban érintett ágazatok (a bruttó hozzáadott érték 2008-2009 közötti változása alapján): építőipar (-30,1%), pénzügyi közvetítőszektor (-26,5%), feldolgozóipar (-25,8%), szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (-22,9%), kereskedelem, javítás (-19,7%). A válság ellenére az erdőgazdálkodás területén 16,6%-kal, a halászat területén 5,8%-kal, a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás területén pedig 1,4%-kal nőtt a bruttó hozzáadott érték.

Az észt gazdaságban jelentős probléma a magas munkanélküliség. A 2009-ben mért 13,8%-os munkanélküliségi ráta 2010-ben 16,4% körül tetőzhet, s még jövőre is 12,5%-os lehet.

2009 folyamán a válságkezelő intézkedés-csomag első fázisában Észtország csökkentette a közintézmények és közhivatalok működési költségeit, a közszférában dolgozók béreit, valamint a nyugdíjakat, a magán-nyugdíjpénztárak illetve az egészségbiztosítási pénztár állami hozzájárulását, emelte a munkanélküli-biztosítás befizetendő összegét, valamint a jövedéki adókat. A pénzügyi bizalom erősítése érdekében az észt jegybank egymilliárd eurós hitelkeretre szóló megállapodást kötött a svéd jegybankkal. A válságkezelő intézkedések második fázisa a gazdaság élénkítését célozta, egyrészt beruházásösztönző intézkedésekkel, másrészt a vállalkozások finanszírozásának javításával. Észtország különböző pénzügyi hozzájárulásokkal, új munkatörvénnyel, képzési programokkal igyekszik a munkaerőpiaci-rugalmasságot növelni, a gazdasági tevékenységek egyszerűsítését, élénkítését pedig átfogó jogi intézkedéscsomaggal igyekeznek elérni.

Észtországban a szolgáltató szektor foglalkoztatja a teljes munkaerő 63%-át, és állítja elő a GDP körülbelül kétharmadát. Fejlett és kiterjedt a pénzügyi szolgáltatói szektor, melynek központja a főváros, Tallinn, de kiemelt fontosságú az IT szektor is,

amelynek kifejlődésében kulcsszerepet játszott a kormányzat által kilencvenes évek közepén beindított, az információs társadalom gyors ütemű kiépítését célzó „Tigrisugrás projekt”. 2009-ben kezdődött, de ténylegesen 2010-ben indult el, uniós támogatásból, az a nagy IT-infrastruktúrafejlesztési projekt, melynek révén 2015-re Észtország egész területén nagy sáv szélességű internet lesz elérhető az intézmények és a lakosság számára.

Az észt ipar legfontosabb ágazatai az élelmiszeripar, az elektronika, gépgyártás, vas- és acéltermékek gyártása. Nagy jelentősége van ezen kívül a bányászatnak is, amely az olajpala-kitermelésével biztosítja, hogy villamos-energia terén Észtország 90%-ban önellátó legyen.

Az észt gazdaság jelenlegi legnagyobb sikere, hogy az Európai Tanács május 12-i döntése alapján 2011. január 1-én Észtország csatlakozik az euró-övezethez.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Észtország külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	M EUR	-2 388,1	-2 785,3	-1 877,8	-505,5
Export	M EUR	7 760,8	8 087,0	8 536,1	6 502,8
Import	M EUR	10 149,0	10 872,3	10 413,9	7 008,3
Szolgáltatások egyenlege	M EUR	790,0	958,3	1 193,2	1 319,7
Export	M EUR	2 787,2	3 199,8	3 530,5	3 160,7
Import	M EUR	1 997,2	2 241,4	2 337,4	1 841,0

Forrás: Észt Nemzeti Bank

2009-ben Észtország exportja 23%-kal, importja ennél jóval nagyobb mértékben, 33%-kal visszaesett az előző évhez képest, ami kedvezően hatott az észt külkereskedelem egyenlegére. 2009-ben a külkereskedelmi deficit 12,9 Mrd korona volt, aminél alacsonyabb értéket utoljára 1995-ben mutatott.

2009. első három negyedében az export drasztikus csökkenése volt megfigyelhető, ebben az időszakban mindössze 74%-át érte el a kivitel az előző év azonos időszakának. Ezt követően a csökkenés üteme lassulni kezdett, és a IV. negyedévben az export már elérte a 2008. IV. negyedéves kivitel 84%-át. 2009 decemberében a teljes kivitel már csak 1%-kal maradt el a 2008. decemberi értéktől.

Az EU-országokba irányuló export közel egynegyedével csökkent, aránya a teljes észt exportban a 2008 évi 70%-ról, 2009-ben 69%-ra mérséklődött. A harmadik országokba irányuló export kisebb mértékben, mintegy egyötödével esett vissza.

Észtország legjelentősebb export-piacai 2009-ben Finnország (19%), Svédország (13%), Lettország (10%), Oroszország (9%), Németország (6%) és Litvánia (5%) voltak.

Észtország fő export-termékei: gépek és villamossági cikkek 19% (mobiltelefon, váltóáramú generátor, elektromos távközlési vezeték, elektromos kapcsolótábla), ásványi termékek 17% (benzin, fűtőolaj, elektromos energia, tőzeg, gázolaj), fa és

faipari termékek 9% (épületfa, ajtó és keret), nem nemesfémek és ezekből készült áruk 9% (vas, acél és ezekből készült áruk), különféle áruk 8% (ágybetét, ágyfelszerelés, előre gyártott faépület, bútor) járművek 7% (személygépkocsi), vegyipari termékek 6%, élelmiszer-készítmények, italok, dohány 5%.

Az import csökkenése már 2008 októberében megkezdődött, és 2009 folyamán végig nagyobb mértékű volt, mint az exporté. Mélypontját 2009. II. negyedévében érte el: alig 66%-a volt a 2008 azonos időszaki értéknek. Az import-csökkenés üteme 2009. III. negyedévében kezdett mérséklődni, de decemberben még mindig 13%-kal a 2008. decemberi érték alatt maradt.

Észtország importja 2008-ban, és 2009-ben is 80%-ban az EU tagállamokból származott. Észtország legjelentősebb importpartnerei 2009-ben: Finnország (15%), Litvánia (11%), Lettország (10%), Németország (10%), Svédország (8%), Oroszország (8%), Lengyelország (6%).

Észtország legjelentősebb import-termékei: ásványi termékek 20% (benzin, gázolaj, földgáz, fűtőolaj, elektromos energia), gépek és villamossági cikkek 19% (mobiltelefon, elektronikus integrált áramkör), vegyipari termékek 9%, nem nemesfémek és ezekből készült áruk 8%, élelmiszer-készítmények, italok, dohány 7%, járművek és szállítási célú felszerelések 6% (személygépkocsi), műanyagok, gumi és ezekből készült áruk 5%, textilipari alapanyagok, textilárúk 5%.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Észtország közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M EUR	1 997,6	1 317,4	1 204,2
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M EUR	11 432,6	11 314,6	11 268,3
Tőkekifektetés más országba	M EUR	1 272,6	722,2	1 052,9
Tőkekifektetés állománya	M EUR	4 197,8	4 725,2	4 537,3

Forrás: Észt Nemzeti Bank

Az Észtországba áramló külföldi működő-tőke befektetések 2008. II. negyedévében kezdtek csökkenni, és 2009. II. negyedévére érték el a mélypontot, amikor a beáramló működő-tőke mindössze 12%-a volt a 2008 azonos időszakában érkezett befektetéseknek. 2009. II. negyedévtől a helyzet lassan javulni kezdett, 2009. IV. negyedévében pedig az előző év azonos időszakában beáramló működő-tőke értékének négyszerese érkezett az országba. Összességében 2009 során a 2008 évinél 9%-kal kevesebb külföldi működő-tőke beruházás érkezett Észtországba.

Az Észtországból kiáramló működő-tőke befektetések 2008. II. negyedévében voltak mélypontjukon, innentől lassan, de folyamatosan csökkent a lemaradás az előző évhez képest, 2009 II. negyedévéétől kezdve pedig jelentősen megnövekedett a kiáramlás. 2009-ben összesen 46%-kal haladta meg az Észtországból külföldre befektetett tőke a 2008-as szintet.

2009-ben az Észtországban befektetett külföldi működő-tőke állomány 31%-a az ingatlanszektorra, 30%-a a pénzügyi közvetítői szolgáltatások területére, 14%-a az iparra, 11%-a pedig a kis- és nagykereskedelemre koncentrált.

Az Észtországból származó külföldi befektetések 2009-es állományának 38%-a az ingatlanpiacon, 34%-a a pénzügyi közvetítői szolgáltatások, 14%-a a szállítás, tárolás és kommunikáció területén, 6%-a pedig az iparban összpontosult.

Észtország legnagyobb működő-tőke befektetői 2009-ben: Svédország (a 2009-es állomány 40%-a), Finnország (23%), Hollandia (9%), Norvégia, Oroszország (3-3%), Dánia, Ciprus, Nagy-Britannia (2-2%).

Az Észtországból származó tőke állomány legfontosabb célországai 2009-ben: Lettország (a 2009-es állomány 30%-a), Litvánia (28%), Ciprus (12%), Finnország, Oroszország (5-5%), Ukrajna, Olaszország (4-4%), Lengyelország (2%).

II. MAGYARORSZÁG ÉS ÉSZTORSZÁG BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-észt külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	97,9	50,0	17,1	11,3	80,8	38,6
Élelmiszer, ital, dohány	17,3	12,9	0,6	0,4	16,7	12,5
Nyersanyagok	0,3	0,1	1,9	2,4	-1,6	-2,3
Energiahordozók	-	-	0,4	1,1	-0,4	-1,1
Feldolgozott termékek	32,4	14,5	8,6	4,7	23,8	9,9
Gépek, gépi berendezések	47,8	22,4	5,7	2,8	42,2	19,6

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	51,0	66,2	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	74,3	66,6	25,8	3,6
Nyersanyagok	34,6	125,5	0,2	20,8
Energiahordozók	-	278,1	0,0	9,8
Feldolgozott termékek	44,8	54,2	29,1	41,1
Gépek, gépi berendezések	46,9	49,7	44,9	24,8

Forrás: KSH

Az Észtországba irányuló magyar export 2007-ig folyamatosan növekedett, 2007-ben a 2003-as érték 2,5-szeresét érte el. 2007 és 2008 között az export értéke kissé csökkent (-3%), 2008-tól pedig óriási visszaesés következett be. 2009-es exportunk 2008-hoz képest közel 50%-kal esett vissza, és alig haladta meg a 2003-as értéket.

2009-ben exportunk legnagyobb részét gépek és villamossági cikkek tették ki (porszívó, mobiltelefon, televízió), amelyek kivitele 44%-kal csökkent 2008-hoz képest. Az élelmiszerkészítmények tették ki az összes kivitel 22%-át (zöldség- és gyümölcskészítmények, ásványvíz, bor, valamint állatok etetésére alkalmas készítmények), itt 24%-os volt a csökkenés. A vegyipari termékek (gyógyszerek),

valamint a járművek (személygépkocsi) kivitele 10-10%-os arányt képviselt, mindkét termékcsoporthoz közel 70%-kal esett vissza az exportunk 2008-hoz viszonyítva. A műanyagárak részesedése az összes exportból 9% volt 2009-ben, és mindössze 8%-kal csökkent a kivitelük.

Az Észtsországból Magyarországra érkező import 2005-ig nagymértékben növekedett, ezt követően azonban meredeken zuhant. 2009-es importunk mindössze 10%-át tette ki a 2005-ös értéknek. A 2009-es, Észtsországból származó importunk 24%-a fa és faipari termék volt, behozataluk 2008-hoz viszonyítva 4%-kal csökkent. Importunk 19%-a elektromos gépek és felszerelések, itt 60%-os import visszaesés történt. A vegyipari termékek behozatala az összes import 10%-a, értéke az előző évhez képest mindössze 14%-kal csökkent. 10%-ot képviselt az ásványi termékek (ásványi tüzelőolajok, tőzeg) behozatala is, amelyből importunk több mint 2,5-szeresére nőtt.

Külkereskedelmi egyenlegünk Észtsországgal 2006 óta pozitív, 2008-ig az aktívum folyamatosan növekedett, 2009-ben azonban a magyar export jelentős visszaesése következtében kevesebb, mint felére csökkent.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Észtsországi közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	0,1	-1,5	0,1
Észtsországi közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	-	-3,8	1,4
Magyarországi tőkebefektetés Észtsországra	0,2	0,1	0,1
Magyarországi tőkebefektetés-állománya Észtsországon	0,8	-0,1	0,4

Forrás: MNB

Magyarország és Észtsországi között nincsenek nagy volumenű tőkekapcsolatok.

Az Észts Nemzeti Bank statisztikája alapján 2009-ben a magyar közvetlen működő-tőke állománya Észtsországon 2,5 millió euró, Észtsországi Magyarországon befektetett működő-tőke állománya pedig -0,4 millió euró volt.